

ممتلكات ملا الحدیث ابن ملا فتح الرحمہ المصنف فرماشتا ۱۹۰۳ء میں دیکھا گیا ہے

بقابلہ عشر

من تصنیفات محمد بن
پیر علی المشهور پر کلی

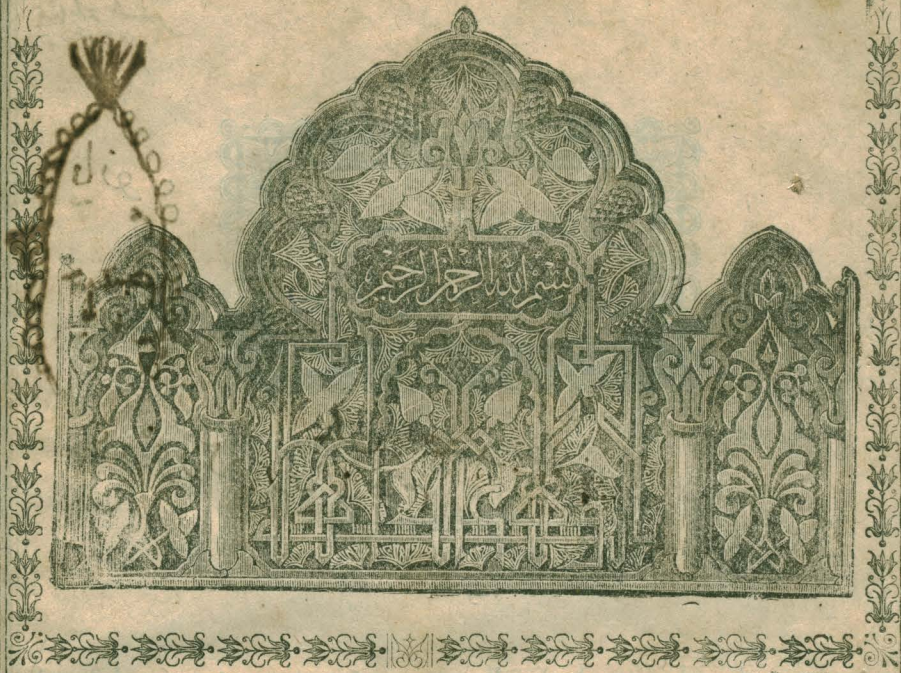

محمد زور کو ریاز دم علی محمد بن پیر

طبع اولندی قزاندک مطبعه کریمیه ده مالتر او یازی تو بان صاصنده ۳۰ پیچی
مسجد جامعده امام سلیمان داود اوغلی ننگ خراجا تیله ۱۹۰۱ سنه ده

بو کتاب باصلا ما قینه پیطر بورغ سینزوری طرفندن رخصت ویرلشدر ۲۰ پیچی ایبولک
۱۹۰۱ سنه ده

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ, 20 Іюля 1901 года.
Типо-Литографія Т-го Д-ма Вр-евъ Каримовыхъ въ Казани.

الحمد لله الذي بين الحلال والحرام وجعل التعليم والتعلم كمال الأنام وجعل
 الصلوة والسلام على من أوتى حكما وحلما وفي الكلام المجيد امر بالبعاء
 برب زدني علما وعلى آله واصحابه الذين سلكوا مسلكه في تبليغ الأحكام
 وعلى من اقتفى أثرهم من التابعين وتبع التابعين الى يوم القيام أما بعد
 هر انسانه علم حالتی بلمك ومقتضاستجه عمل ایتمك لازمدر ودخی اعتقادات
 بابنده وعبادات بابنده لسان ترکی اوزره نچه رساله تألیف اولنمشر خصوصا که
 بر کوی محمد افندی رحمة الله تعالی علیه رحمة واسعة ننگ جمع اتد وکی
 رساله اعتقاداتی وعباداتی جامع اولوب عوام وخواص آننگ ایله منتفع اولمشلردر
 ولكن معاملات بابنده بیعده وشراده وسائر خصوصه ربوادن وفساددن
 خلاص اولمقی اوچون لسان ترکی اوزره بر رساله مشهور ومث اول اولمسیسه
 بونک برله که بودخی زیاده مهم اولاندن سدر زیرا که بر کسه تجارت اوزره
 اولوب مسائل شرعیه بی بلمسه اول کمسنه البته ربایه غرق اولور نتکم

حضرت علی کرم الله تعالی وجهه دن منقولدرکه من اتجر قبل ان يتفقہ فقہ
 ارتطم فی الربوا ثم ارتطم فی الربوا ثم ارتطم فی الربوا یعنی غرق فیہ ایمدی
 بو فقیر حقیر پرتقصیر عزیزمت اتمکه معاملات بابنده لسان ترکی اوزره
 بررساله جمع ایتمکه آننگ ایله عوام ناس منتفع اولوب بوفقیر دخی اعیاءدین
 مبینه سعی اینلر مسلکنه سلوک ایوب بر مناسبت اولمق ایله یوم هشردہ
 آنلر ایله عشر اولونمغه برامنیہ اوله ویوم حشری واحوال لرینی فکر ایینه
 لازم اولان بودرکه دائما برکوی محمد افندی رساله سنی وبو رساله بی الثمن
 قومبوب جمیع اموری عبادتہ ومعاملاتہ شرع شریفه اویدره العصمة لله
 تعالی وباللہ التوفیق بورساله برمقدمه ایله اوچ باب وبر خاتمه اوزره ترتیب
 اولونمشدر مقدمه سفر احوالی وبازاره کیدوب کلمک احوالی بیاننددر
 (باب اول) بیع وشراده فساددن وکراهندن صقنمقی بیاننده در
 (باب ثانی) ربوادن صقنمقی بیاننده در (باب ثالث)
 مزارعهده فساددن صقنمقی بیاننددر خاتمه کسب خمیث اولغلیری بیان ایدر
 ﴿مقدمه﴾ سفر مبارکسننه در خصوصاً که طلب علم اوچون اوله یاخود دینی حفظ
 اتمک ایچون اوله نته کم حدیث شریفه بیورلمشدرکه (من فر لک ینه من ارض
 وان کان شبرا استوجب له الجنة وکان رفیق ابراهیم ورفیق محمد علیهما السلام)
 یعنی بر کسمه دیننی صقلمق ایچون بر ولایتدن بر ولایتہ کنسه نه قدر
 یقنده اولورسه آننگ ایچون جنت واجب اوله ودخی حضرت ابراهیم وحضرت
 محمد علیهما السلام یولداشی اوله وتجارت ایچون سفر دخی حسن نیت
 ایله ثوابدن عالی اولمز زیرا حسن نیت ایله دنیا عملی آخرت عملی اولور
 ایمدی تجارت نیتی ایله سفره کبدن ایلتوب کتوردیکی شیلردن مسلمانلرنک
 نفع کورماسن قصد ایده وکسب ایله مأمور اولندغی جهندن الله تعالی نک
 امر نه انقیاد ایوب تحصیل ایتدوکی شیلردن مأمور اولنان شیلره صرف اتمکه
 نیت ایده وسفره چقمق مراد ایتدکده اثنین کونی یاخود خمیس کونی چقمق
 مناسبدر ودخی آی نک آخری اوچکون قلدقه چقمق کرکرر ودخی کونک

اولنك چقسه اويله دن صنكره واخشامدن صنكره چقميه چقدغى وقتله اوينده
 ايكي ركعت نماز قله ودخى بو دعائى اوقيه (بسم الله آمنت بالله واعتصمت
 بالله وتوكلت على الله ولا حول ولا قوة الا بالله العلى العظيم اللهم انى اعوذ
 بك من وعناء السفر وكآبة المنقلب وسوء المنظر فى الأهل والمال اللهم
 انت الصاحب فى السفر والخليفة فى الأهل والمال اللهم اطو لنا الأرض وهون
 علينا السفر اللهم زدنى التقوى فاغفر لى ذنوبى ووجهنى للخير اينما توجهت
 ودخى سورة قل يا ايها الكافرون من معوذتينه ديكن اوقيه ودخى اخوانله
 وداعلشه مسافر چقدغى زمانده اهلنه ديه كه (استودعكم الله الذى لا يضيع ودائعه
 وواترق اولان مسافره ديه كه) استودع الله دينك وامانتك وخواتم عملك وزودك الله
 التقوى ووجهك للخير اينما توجهت) ودخى آزدن وچوقدن بر شى چكز
 صدقه ايده وطواره بنمكه شروع اتدكك بسم الله ديه اوزرنه چقدقه الحمد
 لله ديه وآنند نصكره بونى اوقيه (سبحان الذى سخر لنا هذا وما كنا له مقرنين
 وانا الى ربنا لمنقلبون) زيرا بر كمسه طواره بنتكك اسم الله اوتوتسه شيطان
 اردلشه تغنى ايله ديور وسوسه ايده اكر تغنى ايك مزسه كذب وبهتان وهذيان
 سوزلر ايله وسوسه ايك ويول اوزرنك كيدر كن تسبيح وتهليل چوق ايبوب
 بيوكسك طاغلره چقدقچه وعجايب وغرايبلره مطلع اولدقچه الله تعالى حضرتك
 عظمتى وقدرتنى تفكر ايبوب كمدى حالنى دشونه وبونى اوقيه (ربنا ما
 خلقت هذا باطلا سبحانك فقنا عذاب النار) وابدستك ونمازتك وفرايض
 سنتك قصور اتميه دنيا ايجون دينه نقصان كتورمك بيوك مصيبت در الله
 تعالى حفظ ايليه وصالح كمسنه لر ايله يولد اش اوله واتيچلرند بر صالح عاقل
 ديندار كمسه باش جل ايبوب آنك سوزندن دنكليهر وطواره طاقتندن
 زياده بيوكتمكندن ويمنده وصوينده قصور اتمدن باشنه اوردقندن صافته
 لر زيرا حيواناتك حقى كافر حقندن كوچدر زياده صفته لازم در قچن بر
 منزله قونسه لر ابتدا طوارك علفنى كوره ودخى اوترمقسزين ممكن اولورسه
 آبدست آله ايكي ركعت نماز قيله كم ضعفى ويورنقلغى كيده وبونى اوقيه

قوله
 100

(اللهم انزلني منزلاً مباركاً وانت خير المنزّلين اعوذ بالله من الاسد والاسود
ومن شرّ والدي وما ولدك اعوذ بكلمات الله التامات كلها من شرّ ما خلق) كوجي
يتدكي وقتين ممكن ايسه ايكي ركعت نماز قله واول مقامك اهلنسه سلام
ويروب(السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين)ديه زيرا هر مقام ايچون
ملائكه لردن اهلى واردر واول مقامى حفظ ايدر لر واخشام ايله كوچميه لر
بلكه كيچه يار وسندن صنكره كوچلر وكيچه قرا كوسى اولدقده مسافر بوني
اوقيه) يا ارض ربي وربك الله اعوذ بالله من شرك وشر ما فيك وشر مادب
عليك ومن شر كل اسود واسد وعقرب وحيّة ومن شر كل ساكن البلك
ومن شر والدي وما ولدك) ودخى ضروره سز كند بيله بيله سفرده كلب وچاك اولميه
بر كويه وياخود بر شهره كرسه بوني دية (اللهم انا نسئلك من هذه القرية
وخير ما فيها ونعوذ بك من شرها وشر ما فيها) ودخى سفردن اوينه كلدك
اهلنسه واقرباسنه ممكن اولديغي مرتبه هديه اه ا ايديه ودخى مؤمن اولوب
عاقبتنى فكر ايدنه لازم اولان بودر كه صباح اولوب جماعتله نمازنى قلوب
آية كريمه دن واذكاردن اوقيه چق لرنى اوقتندن صنكره نفسنى طريق
جهالتن خلاص ايدوب طريق علمك اولمى ايچون بر استاذ اتخاد ايدنوب
هر كون تعلم علم اوزرينه اوله وهر نيه قادر ايسه عربياتن وفقه دن
وتفسيردن وحديث اوقمغه مى قادر اولور ياخود تركى رساله دن اوقمغه مى
قادر اولور ياخود قرآن عظيم الشأن اوقمغه مى قادر اولور بونلردن هر كون
صباحته واخشامده خالى اولميه زيرا حديث شريف ده وارد اولمشدركه(من
جاء اجله وهو يطلب العلم لقي الله تعالى ولم يكن بينه وبين النبيين الا درجة
النبوة) يعنى بر كمسه نك اجلى ايرشسه ده اول كمسنه علم طلبنده اولسه اول
كمسنه دن يادن اويله كيه كه كندى ايله پيغمبرلر بيننده آنچق درجه نبوة
اوله وعن ابي ذر رضى الله تعالى عنه انه قال قال رسول الله صلى الله
تعالى عليه وعلى آله وسلم (يا اباذر لان تغدو فتعلم آية من كتاب الله تعالى خير
لك من ان تصلى مائة ركعة ولان تغدو وتعلم بابا من العلم عمل به اولم يعمل

خبر لك من ان تصلى الفركعة (يعنى رسول اكرم ونبى محترم وحبیب
مكرم عليه افضل التحية والسلام ابوذر رضى الله عنه ایچون خطاب ایدوب
بیوردیکه یا اباذر صباحه داخل اولوب كتاب اللهدن بر آیت اوکرنمک
سنکچون یوز رکعت نماز قلمقدن خیرلیندر دیدی ودخی صباحه دلخل اولوب
علمدن بر باب اوکرنمک آنک ایله مل اولسون کرك اولماسون سنکچون
بیک رکعت نماز قلمقدن خیرلی در دیدی بوندن صنکره اهل سوق ایسه
بازاره کیده ولكن کیدنجه کچاک کیده اوینه کلدکبه اولچه دونه زیرا
خبرده وارد اولمشدرکه (شر البقاع السوق وشر اهلها اولهم دخولا وآخرهم
خروجاً) یعنی مکلفلرک شرلیسی بازاردر واهلنک شرلیسی اول وارب صنکره
چقاندن ودخی شرندن وفتنه سندن تعوذ ایدوب کیردیکی وقتک بونی اوقیه
(اللهم انى اعوذ بك من شر هذه السوق ومن الكفر والفسوق) وبازارده
اوطردنجه تهلیل وتمجید چوق ایده وچوق استغفار ایده—مالا یعنی ایله
وکولوب اوینمق ایله غافل اولنلری اویرمق ایچون بعض زمانده اشکاره
استغفار ایدوب ذکر ایده زیرا وارد اولمشدرکه بازارده برکمه استغفار
اتسه بازار اهلنک عددی قدر الله تعالی حضرتی مغفرت ایده ودخی وارد
اولمشدرکه برکمه بازاره داخل اولدقده بونی اوقیه (لا اله الا الله وحده
لا شریک له له الملك وله الحمد یحیی ویمیت وهو حی لا یموت بیده الخیر
وهو علمى کل شیء قیر) دیسه آننک ایچون بنک حسنه یازله ابن عمرو
سالم بن عبد الله ومحمد بن واسع وبونک غیری بازاره وارورلردی که بو
ذکری دیوب فضیلتنه نائل اولمق ایچون* وآننن صنکره نماز وقتندن اول
آبتست آلوب حاضر اوله که اذانی اشدکی برله جامعده واره زیرا افتتاح
تکبیرنک ثوابنه دنیا ودنیاده اولان شیلر مقابل اولمز وجامعهده دعاء وثنا
تمام اولدقنصکره چقه که دنیا آخرت تحصیلنه مانع اولمیه وآخرتی دنیای
فانیه تبدیل ایدنلردن اولمیه عصمنا الله تعالی عن الحسran ورزقنا الله تعالی
التوفیق والغفران ﴿﴾ باب اول ﴿﴾ بیع وشراده فساددن وکراهتنن

صقنهك بياننده در بلکل که رب الارباب و مسبب الاسباب الله تعالی حضرتی
 آخرتی ثواب و عقاب ایچون او قادی و دنیایی کسب ایچون و بیملوب چالشمق
 ایچون او قادی لکن بیملوب چالشمق بالکوز دنیا ایچون اولماز بلکه
 آخرت ایچون اوله دنیایی اکا وسیله قله دنیا آخرته وسیله اولماسی آنکله
 اولور که دنیا طلبنده آداب شرع اوزره حرکت اینه زیرا آداب شرع اوزره
 حرکت اتمسه حرمتدن و کراهتدن و فساددن خالی اولماز ایمدی بلمک
 کرکرکه بیع و شرا نقد ایله ده اولور ویراسی ده اولور اگر زمان معین
 اولورسه اما اجل معلوم اولمسه حاج کلمسنه بیع کبی و خرمانه بیع کبی بو اجل
 جهول ایله بیع هر نه قدر وارسه فاسد اولور اما بیع و شرا اجل ذکر اولمش سزین
 مطلق اولسه ده بعده بهاسنی بو وقتلردن بریله اجل ویرسه بیعهده صحیح
 اولور بو وقتلرده تأجیل ایدوب زمان ویرمکه آزاچق جهالت ضرر ویرمز
 ودخی اهل تجارت اولان تجارتنده بیکرمی یدی آفتندن صقنه آواکی بودر
 تجارتنده حرص اوزره اولمیه که اول حرص نور و رعنی سوندرمیه زیرا که
 الله تعالی نك تقدیر اندکی رزقی حارصك حرصی چکوب کتورمز بلکه الله
 تعالی نك امرنه اطاعت اتمک الله تعالی حضرتی نعمتنی و احساننی زیاده
 ایدر ایمدی تجارتنده الله تعالی یه متوکل اولوب رزقی و فضلی الله تعالی دن
 کوزه ده (ایکچی) بودر آلدغی نسنه بی تم اتمیه و صابتدیغی نسنه بی مدح
 اتمیه اگر سویلک کی شیلر خلاف ایسه کذب اتمش اولور اول سوزیله
 مشتری الحق اولورسه مشتری به ظلم اتمش اولور کندی ظالمیندن اولور
 مشتری قبول اتمزه کذب کنهای اوزرینه قالور ودخی مرّوت سزاک اتمش
 اولور و اگر سویلک کی سوزار چک اولورسه هنیان و مالایغنی سویلمش اولور
 هر بر سویلک کی سوز اوزرینه قیامت کوننک حساب اولور مکر کیم مشتری نیک
 بلمدی صفتلر اولمش اوله اول صفت لری مشتری به بلمرک ایچون سویلمیه
 اول ضرر ویرمز حددن تجاوز اتمزه (اوچی) بودر که متاعنه رواج ویرمک
 ایچون صادقاً و کاذباً آنط ایچمیه زیرا کاذباً آنط ایچرسه بيمين غموس اتمش
 اولور یعنی بالکلیه کنهه طالب کناه کبایر اشمش اولور نعوذ بالله تعالی

واکر صادقاً یمین ایدرسه ادبسرلک اتمش اولور زیرا الله تعالی نك اسم
 شریفی ایله الحق اولان دنیایی قصد اتمش اولور مؤمن اولوب آخرته
 اعتقاد ایدوب آخرتی کوزه دنه لایق دگلر (دوردنچی) بودرکه مسائل شرعیه بی
 عالم اولمق سزین بازارده آلم صاتم اتمیه زیرا بازار موضع غفلتدر فقیه
 ومتقی اولوب نفعنی و ضررنی بلمک کرکر آفات سوفدن قورتوله بشنچی
 بودرکه صاتم و غی شیئک عیبنی صقلیمیه بلگه نه قدر و ارسه مشترینه بلمرک
 کرک و دخی بر کمسه نك یاننده بر نسنه بیع اولنسه اول کمسه آننک عیبنی
 بلمسه مشتری بلمسه مشترییه اول عیبنی بلمره بر کمسنه اوچ یوز درهمه
 بر دوه صاتمى و ائله بن الاثقع دخی یاننده حاضر ایدى مشتری دوه بی
 آلوب کتدکن صنکره و ائله آردنچه چاغردی دیدی که بودوه بی یوک ایچون
 می آلورسک و یا ات ایچون می آلورسک یوک ایچون آلورم دیدی و ائله
 دیدیکه بونک عیبی واردر طبنی دلکر دیدی مشتری آنی کیری دونردی
 صوتکنده صاتم یوز درهمندن کچدی دیدیکه بنم بیعیمی فساده و ببردنک
 و ائله دیدیکه بز رسول علیه السلامن مباحعه اتدک بر مسلم ایچون نصح
 اوزرینه اولمغه بونی زمانه تاجرلرینه اشلک کوچدر ولکن ایکی نسنه
 واردر آنی بلمسه آسان اولور بری بوکه تلبیس تزویر بزقی زیاده اتمز
 بلکه الله تعالی برکاتنی کبدر و بردن هلاک ایدر ^{او عیبی دور} ~~خر~~ سن آلمق ایله یا خود
 ظلمه آلمق ایله یا یانمق ایله یا غرق اولمقله ایکنچی بودرکه آخرتی دنیایه
 صاتمش اولور عاقل اولان فانی اولوب مظالم اوزاری قالن دنیایی باقی
 ابدی اولان آخرتک نعمتلری اوزرینه اخنیار اتمز (اللهم احفظنا من
 التزویرات آلتنچی بودرکه خیانتدن صقنه صاتم و غی نسنه ننگ ایچنه بعض
 نسنلر قتمق ایله شول کمسه کبی سوده صوقتدردی بر کون بر سیل کلبی
 جمیعا صغرلرنی اولرددی بر کوچک قزچقی واردی دیدیکه یا باباسنوک
 سوده قاتم و غنک صولر جمع اولوب اوشبو ایکملریمزى آلدی کتدی و دخی
 کیلمه و میزاندن وار شونده اکسک اتمک زیرا مقدرده خیانتدر بوننک
 حقیقه و عیب شیدید واردرکه الله تعالی حضرتی ویل للمطفقین سوره سنه

زیاده تخویف ایله بیوروب قیامت کوننده مبعوث اولماغی انکار ایمن
 کافر لرنک صفتی اولدغنه اشارت بیورمشدر (بدنچی) بودرکه زیاده بهالوصاتوب
 برکمه سی آلدانمقن صقنه حکایتنه وارد اولمشدرکه یونس بن عبیدک بر
 قاچ حله سی وار ایدی کمی درت یوز درهملک وگمی ایکی یوز درهملک
 جامعہ کندکه قرنداشی اوغلوئی دکاننده قودی بر اعرابی کلدی ایکی یوز
 درهم بهاسی اولن حله بی درت یوز درهمه آلدی یونس دخی جامعده چقد غنده
 قرشو راست کلدی وحله بی کندینک ایدو کین بلدی و دیدیکه بو حله بی نچیه
 آلدنک دیدی اعرابی ایتدی دورت یوز درهم آلدم یونس دخی دیدیکه
 بو ایکی یوز درهمدن زیاده اتمز کیرو صاحبنه رد ایله دیدکه اعرابی
 ایتدییکه بو بزمیم ولایتک بش یوز درهم ایدر بن بوکا راضیم دیدی یونس
 دیدیکه الصبح فی الدین خیر من الدنيا وما فیها دیوب آتی دوتوردی دکانه
 کتردی ایکی یوز درهمنی کبری ویردی وقرنداشی اوغلوئه عتاب ایدوب
 الله تعالی دن قورقمزمیسن نصح ترک ایدر سین دیو سویلدی قرنداشی اوغلی
 دخی کندی رضاسیله ویردی دیو عنر ایلدی سگزنجی بودرکه مغبون اولوب
 آلدانمقن صقنه زیرا مغبون اولان دنپاده خلق قتنده محمود دکلر و آخرتانه
 کندی ایچون ثوابده یوقدر نیت بولنمدیغی ایچون سلف صالحین آلوب
 صاتمقده زیاده بصیرت اوزره اولوب آزه چق شیء فوت اتمزلردی هبه
 و صدقه ائتکلرنک چوق نسنه ویررلردی و دیرلر دیکه هبه و صدقه الله تعالی نک
 رضاسی اوچون اولور الله تعالی حضرتی چوق احسان ایدر اما مغبونک
 آلدنمسی بصیرتی اولمد غندندر بر نفع حاصل اولمز اما آلن یاخود صاتن
 فقیر اولسه اوچزچه ویرسه یاخود بهالو آلسه صدقه نیتی ایله اول ضرر
 ویرمز بلکه ثواب حاصل اولور طقوزنجی بخشن صقنه یعنی بایع ایله
 مشترینک ما بیننه کر بده بهاسی بولنمش ایکن کندی آرتدرر آلمق ایچون
 دکل بلکه بهالندرمق ایچون اوله بودخی حرام در اوننجی استیام علی سوم
 اهیبه یعنی بایع ایله مشتری راضی اولوب عقد بغلمش ایکن برسی دخی
 کلوب آتی آلمق مراد ایدوب کندی آلمغه سعی ایدوب مشترینک الدنن

چقرمف مراد ایتسه یوفعل مکر وهدر اون برنجی بودرکه مجلسنده و مجلس نصرکه
 بایعی خیر قلوب اقاله مراد ایدرسه اقاله ایدوب بیعنی فسخ اتمکه راضی
 اوله اون ایکنچی بودرکه اداسی ممکن ایکن آلکغی شیئک بهاسنی کچیکد ریمیه
 زیرا نمننی تلأخیر اذا وظلم در صقمف کرکردر (اون اوچچی) بودرکه آلهق انسه
 چاره سز فقیر اولنجه صقمیه زیرا حدیث شریفده وارد اولمشدرکه برکسه
 آلا چاقلمسه وسعت ویرسه هر برکونه صدقه ثوابی اولور (اون دردچی) بودرکه
 احوال نقودده اهمال اتمیه آلنجه زیوفدن صقنه ودخی ویرنجه ده زیوفنی
 ویرمکن صقنه زیرا زیوف آنچه بی ویرسه آلان دخی بلمسه آلانه ظام اتمش
 اولور آلان بلمسه ده ویرسه یننه ناسه ضرردن خالی اولماز زیرا آنی آلان
 دخی برکسمیه آلکد ایوب ویرمدن خالی اولماز بو حال اول زیوف آنچه باقی
 اولنجه فسادی عام اولوب کندیدن سنکوه دخی خلقه ضرر اولمقدن خالی
 اولماز (فظوبی لمن یموت ویموت معه ذنوبه وویل لمن یموت ویبقی بعک ذنوبه)
 آنکچون بعض سلفدن نقل اولمشدرکه (انفاق درهم واحد من الزیوف اش
 من سرقة مائة درهم من الجیاد) زیرا یوز درهمی اوغرلمق بر معصیت درکه
 منقضیدر اما زیوف درهمی انفاق معصیت مستمره در زیرا اول زیوف درهم
 خلقک الغده دور اتمکجه اول خلق ضرردن خالی اولماز وکنذوبیه دخی کفاه
 اولمقدن خالی اولماز اما زیوف اولان درهمی آلوب بر آخر کومشه قنوب
 بر آلت یابدرسه خلقک ما بیننده دور اتمکن قورتلسون وخلق آنک
 ضرردن خلاص اولسون ایچون آنک ضرری یوقدر بلکه ثوابی وارد
 اون بشچی بودرکه بورچی چوق اتمک دن صقنه احتیاج اولوب بورچ اتمک
 لازم کلورسه اوده مک نینتی ایله ایدک زیرا حدیث شریف ده وارد اولمشدرکه
 (من ادا ان دینا وهو ینوی قضائه وکل به ملائکة یحفظونه ویدعون له حتی
 یقضیه) یعنی برکسمه اوتهمک نیتیله بورچ اتمسه اکا ملائکه موکل اولورکه
 آنی حفظ ایدوب وآنکچون دعا ایدله لرتا که اول بورچی اوداینه دیکن
 (اون آلنچی) بودرکه تجارتنده ربوادن وربایه مشابه قرض هر نفع اتمکن
 صقنه ربوانک تفصیلا بیانی ربوا باینده کلور ان شاء الله تعالی اون بدچی

بود که ظالم دن یاخود سارقدن یاخود مال غنیمت دن خیانتی اولان کسه دن
 بر شی^۶ اشتر اتمن صقنه (اون سکزنجی) بود که طشره دن کلن نسنه بی قرشولیبوب
 آلمیه زیرا که بوندن اهل بلك احتیاجی وار ایکن آلمق اهل بلده ضرر
 ایدر الدین النصیحة مقتضاسنچه نصیحة ترك اتمش اولور مسلمانم دین کسنه بیه
 لایق دگلدر (اون توقزنجی) بود که مثلا بر طلق ایله بر نسنه بی آلوبک طولوغنی
 بوچق بطمان طومتق بیع فاسددر اما طلق ایله طرتسلرده صوتکنده بوشکوب
 طولوغك آغرنی کیرو صندرسلر جایزدر یاخود طولوغنی اچنک کی نسنه دن
 عد ایوب بتوی هر نسنه سنی بارشورسه بارشوب آلسه لار جایزدر یکرمنچی
 بود که اتمکچینه بر مقدار آنچه ویرونده دیسه که بو آنچه شو قدر اتمک اشتر
 ایدیم هر کون لازم اولدقچه ویر دیسه بو عقت فاسددر و مکر و هدر اما آنچه بی
 ویرسه ده سویلمکسز بین هر کون بوچق بطمان یاخود بر بطمان آلسه اتمک
 بهاسی بیللو اولسه جایز اولور زیرا بیع بو صورتده آلدوغی زمانه منعقد
 اولور آلدغی زمانه ایسه مبیع واکر بهاسی معلومدر بیع صحیحدر (یکرمی برنجی)
 بود که بقالن بعض نسنه لر آلسه عقت صحیح اتمکسز بین و بیان ثمن اتمکسز بین
 برنجه زماندن صکره حساب کورسه بودغی جایز دگلدر آنچه بهاسی معلوم
 و متعین اولاندک جایز اولور ات واتمک کمی امدی بهاسی متعین اولمیا بلرک
 دخی آلدغی وقتده بهاسنی تعیین اتمک کرکدر که بیع بالتعاطی طریقله
 جایز اوله (یکرمی ایکنجی) بود که فاسک و حیواناتک بیچه کندن بر نسنه الینه
 بهالنسونک صاتیوم دیو زیرا بو احتکاردر و المحتکر ملعوندر لعنت اولنان
 محتکر اول کسنه در که ولایتیه بینور بر نسنه کلک کنه آنی آله که بهالنسون
 صاتیوم دیو اما کندی آخر ولایتین کتورسه یاخود عقارندن حاصل اولسه
 لعنت اولنان محتکر دن او امان لکن خلقک احتیاجی اولانچه افضل صقلمبوب صاتمقدر
 زیرا حدیث شریفه وارد اولمشدر که (من جلب طعاما فباعه بسعر یومه فکان ماتصدق)
 یعنی بر کسه آخر ولایتین طعام کتورسه ده اول کونک سحر نه صاتسه
 صدقه آلمش مثابه سنه اوله و دخی بعض سلف دن حکایت اولمشدر که
 واسط دن بصره بیه بر کمی بغدادی کوندردی و کیلنه مکتوبه یازدی

که او شبو بغدادی وارد قده صاته سن دیو تجار لر ایتدی یلار شمدی او جز در بر
 جمعه تأخیر ایله چوق فائده ایدرسنگ بودخی بر جمعه تأخیر ایدوب چوق فائده
 ایله صاتوب صاحبنه احوالی اعلام ایتدی صاحبی دخی و کیلنه مکتوب یازوب
 دیدیدیکه بز دینمزنک سلامتی ایله آز فائده یه قناعت ایلدک سن مخالفت
 ایلدک ایمی مکتوب وصولنده کرکدرکه مالک کلسنی فقرای بصره یه تصدق
 ایدسن امیددرکه احتکار نماندن بشه بش قورتلورن (یکرمی اوچنچی) بودرکه
 بر صبی او شانداق بر نسنه کتورسه کندی او چون نسنه استرسه جوز کبی
 فستق کبی اول صبیبه آتی بیع اتمیه اما اوده انتفاع اولنه چی نسنه استرسه
 طوز کبی صابون کبی بیع اتسه ضرری یوقدر زیرا ظاهر حال بودرکه اولکی
 صورتده مآذون دکدر صکره کی صورتده مآذوندر (یکرمی دردنچی) بودرکه
 اهل مصرک بر طعامنه احتیاجی وار ایکن اهل مصره بیع اتمیوب بهالوصاتمنک
 اوچندن اهل مصرک غیر کنارده اولنلره صاتمیه بودخی منهیدر احتراز لازمدر
 (یکرمی بشنچی) بودرکه بر کمسنه اوزرنده بر قاچ کله بغدادی یا خود آریه آله چغی
 اولسه ده اول بغدادی یا خود آریه پی بغدادی ویر اسیه صاتسه جایز اولمز زیرا مجلس
 عقدده ثمن قبض اولنمیچه افتراق عن دین اولمش اولور بو ایسه منهی در
 طریق جواز بودرکه اول بغدادی بر ثوبه اله و قبض ایده صکره اول ثوبی اجل
 معین ایله بیع ایده بو مسئله بی حفظ واجب اولاندنر زیرا بعض کمسنه قرض
 بغدادی الور صاحبی طلب ایتدکله ویرمزده ویراسی یه آنچه ایله اوزرنده کی
 بغدادی صاتون الور (یکرمی التنجی) بودرکه الچولن و طارتلن و صایلن نسنه لری
 آلسه مشتری اولان بر دخی تکرار اولچه و طارته و صایه که اکل اتمسی و بیع
 اتمسی حلال اوله زیرا زیاده اولمق احتمالی اولور زیاده سی بایعدر غیرک
 مالندن تصدق جایز دکدر اما بعد البیع مشترینک حضورنده کله لشمه یا طارتلسه
 یا صایلسه کفایت ایدر بیعندن اول اولنه اعتبار یوقدر نه قدر مشترینک
 حضورنده اولور سده و دخی بونلر مجازفة قرالمیه اشتر اتسه اولچلمک و طارتمق
 و صایمق لازم دکدر ارشونلن نسنه بی ارشونله اشتر اتسه بر دخی تکرار
 ارشون لمغه حاجت یوقدر مکر کیم هر بر ارشونه ثمن تعیین اتمش اوله که

اول زمانده مشتری تکرار ارشون لمسه آنچه تصرف اتمک جایز دکلدر
 (یکرمی بدیچی) بودر که منقولات اولوبده عقار اولمیان نسنه بی اشترای اتمسه قبض
 اتمکسزین بیع اتمک جایز دکلدر اما ثمن تصرف قبض اتمکسزین جایزدر
 ثمنده کراک تعیین ایله متعین اولسون کراک اولماسون حتی بر قاج آنچه به
 یاخود بر کیله بغد ایله برصاع صاتسه آنچه ننگ یاخود بغد اینک بدلنه بر آخر نسنه
 آلمسه جایز اولور ﴿الباب الاوّل﴾ بلکلکه صحیح اولمیان بیع ایکی
 قسمدر اولکی قسمی بیع باطلدر ایکنچی قسمی بیع فاسددر بیع باطل
 اولدر که اصل ایله ووصفی ایله ده صحیح اولمیه ودخی اسلامک افاده اتمزه
 قان ومردار اولمشک اتنی صتمق کبی ودخی حالاً موجود اولمیان نسنه بی
 صتمق کبی بر کمسه حالاً موجود اولمیان قوزبی یاخود قیونی صتمسه بیع باطلدر
 ودخی بر کیله بغد ای صتمسه کندی ملکندن صتموغی وقتنده بغد ای اولمسه
 یینه باطلدر اما ملکنده بغد ای اولمسه ولکن دیدکی قدر اولمسه بولغانده
 بیع فاسد اولور معدومه باطل اولور ودخی بر کمسنه بیع باطل ایله بیع
 اولنان نسنه بی قبض اتمسه بعضر قاتنده امانت اولور تعدی سز هلاک اولمسه
 ضامن اولماز بعض آخر قتمده قیمتنی ضامن اولور مطلق هلاک اولمغله
 بیع فاسد اولدر که اصلی ایله صحیح اولمز ملک افاده ایدر قبض اتمدن
 صکره ولکن علی وجه الطیب اولماز بلکه علی وجه الخبیث اولور آنکچون
 دیتمشدر که مشتری بیع فاسد ایله آلدغی نسنه ده تصرف حلال اولماز طعام
 ایسه یمک حلال اولماز جاریه ایسه جماع اتمک حلال اولماز بلکه بایعدن
 مشتری دن هر برینه عقدی فسخ اتمک واجبدر فسادی دفع انچون اما بایع
 ایله مشتری بیع فسخ اتمسه لر بلکه مشتری شراء فاسد ایله قبض اتمدی
 نسنه بی عقد صحیح ایله بر آخره صتمسه صکره کی بیع نافذ اولور شراء فاسد
 ایله مشتری اولان بایعنه قیمتنی اداء ایدوب بیع فاسد ایلان بیع ایدن
 ثمن ایله فائده اتمسه اول قازندغی فائده بایعنه طیب اولور اما مشتری فاسد
 ایله اشترای اتمدی نسنه دن فائده اتمسه اول قازندغی فائده مشتری به طیب
 اولماز اول فائده بی تصدق ایدک شول شرطکه آنی عقد اقتضا اتمیه ودخی

سلا العرفی
 شکل

آفته بايع ايله مشتريدن بريننه ياخود مبيعه نفع اولسه اول شرط ايله بيع
 فاسد اولور بر آدم بر قولی صاتسه مشتري آزاد اتمک شرطيله ياخود او صاتسه
 بايع ايچنده بر آی تورمق شرطيله ياخود بايع صندغی بزى پچمک شرطيله
 بونلرک جمعيسى بيع فاسد اولور بيع فاسد دخی چوقدر فقهاء عظامک يازدغی
 اوزره کتابلرنی تتبع ايدوب ياخود تتبع ايدندن او کرانوب صقنهق لآزدر
 (اللهم لاتجعلنا من الفاسدين المفسدين واجعلنا من الصالحين المصالحين بحرمه
 سيد المرسلين في بيان سلم بلکل که سلم دخی بيع نوعندندر عقب صحیحدر
 ولکن شرایطنی بلمک کرک وانصاف ايله اولمق کرک) الانصاف نصف الدين
 سلم بیدی شرط ايله صحیح اولور جنسنى بيان کرک آریه می بغد ایمی ونوعین
 بیان کرک يازلقمی وکوزلکمى وصولو بیبر بغد ایمی ووصولو بیبر بغد ایمی
 ووصفنی بیان کرک ایولک وکوتولک کبی قدرنی بیان کرک بش کیله می
 آلتی کیله می اجلنی بیان کرک اقللی اصح منهب اوزره بر آی در ورأس
 مالک قدرنی بیان کرک کیلی یاوزنی یا عددی ایسه حتی شو درهملری
 بر کیله بغد ایه سلم اتدیم دیسه درهملرک وزنی معلوم اولمسه صحیح اولماز
 تسلیم ایده چک مکانی بیان کرکدر کتورمسی مؤنتلی اولور سه اما کتورمسی
 مؤنتلی اولماز سه مسک وعتبر کبی هر نره ده ادا و تسلیم جایز در ورأس
 مالی بر برندن آیولمزدن اوکن قبض اتمک کرک لکن قبل الافتراق قبض
 صحتک شرطی دکلدر بلکه اوزره بقاسنک شرطیدر بر کهمسه نک بر رجه
 آلاچغی اولان اول رجه سلم اتسه بر برندن ایولمقسزین اول رجه آچه بی
 نقد ایدوب حضوره کتورسه جایز اولور نقد اتمزه جایز دکلدر دخی سلم
 هر بر قدری ووصفی بلنان نسنه لرده جایز اولور مکیلات موزونات کبی
 تفاوت فاحش ايله اولمیان معدودات کبی جوز ویمورطه اما تفاوت فاحش
 اولان قاوین وقاربوز کبی جایز اولماز قدری ووصفی بلنمیان حیوانات
 کبی واتى ودریسی بونلرده سلم جایز اولماز دخی معین کهمسه نک کیله سی
 ايله سلم صحیح اولماز دخی حین عقدده اجل زمانه دیکن باقی اولمیان نسنه لرده سلم

جایز دکل قبضه اول رأس مالک و سلم اتد کی نسنه ده تصرف جایز اولماز بر درهمی بر
 کیله بغد ایله سلم اتسه اول درهمه قبضه اتمکنسین بر نسنه آلسه یاخود اجلی
 کلدکه بغدای یرینه بر نسنه آلسه جایز اولماز (قاعدہ) هر بر نسنه که
 مثلیات اولور هلاک ایدنچه مثلی ایله مضمون اوله قیمتی ایله مضمون اولمیه
 مکبلات و موزونات و عددی متقارب کبی بونلردن قرض جایزدر و هر بر
 نسنه که مثلیات اولمیه هلاک ایدنچه مثلی ایله مضمون اولمیه قیمتی ایله مضمون
 اوله قرض جایز اولماز حتی بر کمسه بر عبدی یاخود بر حیوانی قرض آلوب
 بور چنه و برسه قیمتی ضامن اولور زیرا قبضه ایله ملک افساده ایدر ایله
 اولنچه خرج ایدوب هلاک ایتکیله قیمتی ضامن اولور بیع فاسده کی کبی
 قاضی خان ده ذکر اولمشدر که اوزی قرض آلمق کیلا ووزنا جایز اولور
 وخی اتمی قرض المق جایز اولور ووزنا و عدد امام محمد قتنده التچق
 ووزنا جایز امام ابو یوسف قتنه وفتوی امام ابو یوسف قولی اوزره در *

الباب الثانی ربادن صقتمقنک بیاننددر معلوم اولسون که الله
 سبحانه و تعالی ربانی حرام قلمشدر زیاده تهدید و تشدید ایله برنچه مواضع
 حرمتنی بیان اتمشدر (اعوذ بالله من الشیطان الرجیم الذین یاکلون الربوا
 لا یقومون الا کما یقوم الذی یتخبطه الشیطان من المس) یعنی شول کمسه
 لرکه ربوا مالن بیلر قبورلرندن طور میله الامصروع اولوب جن طومش
 کبی طور لور بونلرک جن طومش کبی بغلوب دشمه لری عقللرندخل اولدوغندن
 دکل در بلکه الله تعالی بونلرک قرنی زیاده بیوک قنور حتی اوقدری اولوب
 کندویه ثقلت ویره اهل محشردن هر بر احد بیله که بونلر دنیا ده ربوا اتمشدر
 وخی روایت اولمش که رسول اکرم علیه السلام معراج کبجه سی بدنچی
 قات کوکه ابرشد که بر قومه اوغراد قنک کوردیکه قانلری اوقدری بیوک اولوب
 قانلرک ایچنک بلانلر واردر که طشره ستمن کورینور جبرائیل علیه السلامه

بونلر کم لردر دیو سوآل اتد کنک جبرائیل علیه بیوردیکه بونلور بوا مالن بینلردر
 ودخی روایتک وارد اولمشد که رهوا ینمش اوج بابدر ایسری آناسینه نکاح
 اتمش کبیدر ودخی ربامالک بربکاتی کبدر ور با داخل اولان مالی هلاکه
 ویرر (کما قال الله تعالی یحکف الله الربوا ویربی الصدقات) ایمدی عاقل
 اولوب آخرتک خوفنی دوشننه لار قدر کهر بوانک احوالرینی بیلوب صاقتمغه
 زیاده سعی ایده بلکلکه رهوا ایکی قسمدر بری فضلات ایله یعنی زیاده
 ویرسیله وقتلنمسیله ایکی ایله بردن اولور وبری التچق قتلنمسی ایله اولور
 زیاده سی ربوا اولماز ایکیسیره بردن اولدغی عوضین جنسله قدرده متحد اولسه
 یعنی ایکی برجنسدن اولسه ودخی مکملات یاخود موزونات قبیلندن اولسه
 اول زمان زیاده سیده حرام وقتلنمسیده حرام اولور بش درهم کمشی آلتنی
 درهم کمشه صتسه بوننه زیاده سیدک حرام اولور وقتلنمسیده حرام اولور اویله
 اولنچه شمدیکه زمانده شابع اولان اوزره برکمهسه بش غروشه آلتنی یاخود
 یدی غروش آغری کمشدن یاپلمش برنسنه آلسه رهوا اولمش اولور
 ودخی ایکی آلتونه ایکی پچق آلتون آغری برآلتوندن یاپلمش نسنه آلسه
 رهوا اولور زیرا آلتونک وکومشک غشی غالب اولدقچه ورنک زیاده سی
 ربوادر وعمل ایسه اعتبار اولماز بواصل نسته لرده زیاده سیده وقتلنمسیده
 حرام اولور حیلله سی بودرکه وزنی بیننی اولان کمنسه جمیعسنه آنچه ویرمیله
 بلکه برمقارنه اوچندن جنسی خلاف اولان برنسنه ویره ودخی یداً بید
 ویره آله اکر ویره چکی آنچه حاضر اولسه آنچه یاپلمش یاننه امانت آله
 تمام آنچهنی حاضر ایتمک عقد ایدوب یداً بید آلوب ویره هر نقدرکه مکملات
 موزونات جنسی ایله آلسه کومش ایله کمشدن یاپلمش نسنه کبی وبافر
 ایله باقردن یاپلمش نسنه کبی ودمر ایله دمردن یاپلمش نسنه کبی ونحاس
 نحاسدن یاپلمش نسنه کبی بونلرنک جمیعسنده زیاده سی حرامدر وقتلنمسیده

حرام در بو خصوصاً ناس غافل در تنبیه واجبدر و شول که زیاده سی ربوا اولاز
 انجق قتلنمی ربوا اولور مکبلاقی وموزوناتی خلاف جنسهنه صتسه یاخود
 ارشون لفتنی جنسهنه صتسه جمله دن بری بردر هم کهمشی بر درهمدن اکسک
 التونه آلسه یاخود بر کپله بغدایی ایکی کپله آر پهیه صاتسه جایزدر ولکن
 یدایبید کرکدر قتلنمی ربوادردغی بش ارشون بزنی آلتنی ارشون بزه
 صاتسه جایزدر ولکن یدایبید کرکدر قتلنمی ربوادردغی بش بیومرطه پی
 آلتنی بیومرطه پیه صاتسه جایزدر ولکن یدایبید کرکدر قتلنمی ربوادردغی
 کپله ده معتبر اولانک اقلنی نصف صاعدن امانصف صاعدن آز اولانی زیاده سیله
 صتسه جایزدر ولکن قتلنمی ربوادردغی یدایبید کرکدر بر جنسندن اولان
 ایله بر جنسندن اولمییانی بلمک کرکدر یاش اوزم نقدر نوعی ولونی مختلف ده
 اولور سه بر جنسندن در حتمی یاش اوزمی بعضسنی بعضسینه بیع اتمک جایز دکل الابرابر
 جایز اولور ودغی خرماتک جمبعسی بر جنسندن نه قدر نوعی مختلف اولور سه ده
 ودغی میوه دن هر بر نوع جنس واحد صایلور مثلا آلمه پی اکا بکر بر اخر المیه
 صتسه انجق برابر جایز اولور بقرا ایله جاموس بر جنسندر ایکیسندن برینک
 اتنی آخره بیع ایلسه ینه انجق برابر جایز اولور اما دوه ایله او کوزنک وقیونک
 اتلری وسودلری جنس مختلفدر بونلردن برنی آخره زیاده سیله صتقه جایز
 ولکن ینه یدایبید کرکدر ودغی دموروقلانی ونخاس وتوج خلاف جنسندر
 بونلردن برنی آخره زیاده سیله صتسه جایزدر وینه یدایبید کرکدر بز ایله
 اپالمک خلاف جنسندر اپالمک ایله پنبه امام ابو یوسف قتنده بر جنسندر زیاده
 سیله بیعی جایز دکلدر امام محمد قتنده خلاف جنسندر زیاده سیله بیعی جایزدر
 یدایبید اولد تچه وفتوی امام محمد قولی اوزره دیواختیارده تصریح اولمشدر
 ودغی بلمک کرکدر که هر بر نسنه کم شارعدن نص وتصریح اولمش اوله وزنله
 صانوب المغه اول وزنی صایلور نه قدر ناس اول وزنک غیر ایله ده آلوب

صاتار لرسده كمش ايله التون كبی وهر نسنه شارعدن نص اولمش اوله كيله
 ايله آلوب صتمغه اول كیلی صایلور نه قدر ناس ككېلك غیرده الوب
 صاتار لرسده بغدادی كبی واره كبی وخرما كبی و طوز كبی بوالثی نسنه دن
 ماعداسی عاده ناسده ورنله ایسه ده وزنی صایلور وعاده ناسده كيله ايله
 ایسه كیلی صایلور ایتمدی ناسك اكثر حاله اشك كلری صرف وقرض كبی
 ربوادن خالی دكلدر زبیرا آنچه بوزمقلغر وشى اوفق آنچه ايله بوزسه ورنه بر ابر دكلدر
 زیاده سی ربوا اولور وید ایید اولسه ایكسندن بریسی اول مجلسدن سگره قبض
 اتسه جمیعسی یاخود بعضی قتلنسی ینه ربوا اولور هیله سی بودرکه ورنه
 قلیل اولانه خلافی جنس بز نسنه ضم اتمك كركدر ولكن ضم اتمك كندی
 ایچون قیمت اولمیان نسنه ایسه مثلا بر اوج طپراق كبی اصلا صحیح اولماز
 اكر ضم اتمك کی نسنه زیاده نك قیمتی قدر اوله چق اولورسه صحیح اولور
 ودخی كراهیمده اولماز اكر ضم اتمك کی آزشی اولسه مثلا بر جوز كبی یا بر
 یومرطه كبی بر كاغد كبی صحیح اولور ولكن مكروه اولور امام محمد دن
 بویله روایت اولندی امام محمده دیدیلرکه بونی قلبكده نچه بلورسن جوابنك
 بیوردیلرکه مثل الجبل بلورین دیدی و مجلسك قبض ایدن آنچه صاحبی كركدر
 یاخود وکیلی كركدر اما صرافه بر كمسنه ايله بر غروش كوندرسه بوزمق ایچون
 رسول اولان كمسنه آنی بوزسه و مجلسك قبض اتسه ینه جایز اولماز زیرا
 رسواك قبضی و تسلیمی معتبر دكلدر اول كوندركی آدمی وکیل ایتنك
 كركدرکه قبضی و تسلیمی معتبر اولور صحیح اوله ودخی ثمن صرفن قبض
 اتمزدن اول تصرفی صحیح دكلدر حتی غروشی اوفق آنچه بوزسه ده آنچه
 قبض اتمكسزین اول آنچه نك جمیعسنه یاخود بعضسنه بر شی آلسه صحیح
 اولماز بلکه آنچه ايله اولشی ایكسنی اول غروشه بیع ایدوب غروش صاحبی
 غروشی ویره اولشی ايله آنچه بی شی ايله آنچه صاحبی ویره ودخی وزنی اولان

آلتون كمش اولچى ايله برابره ساتسه جايز دكل معيار شرعى اولان وزنه كوره زياده توهى اولدى ايچون وينه بغدادى بغدايه وزنه برابره صتسه جايز دكل معيار شرعى اولان كيله زياده توهى اولدغيچون ودخى بغدادى بغدايه وياخود آلتونى آلتونه مجازفة ساتسه لار آلان وصاتن مقدارلرنى بلمسه لر ينه جايز اولماز نه قدر واقع ده برابره اولورسه زيرا عقف وقتندك برابر ايدكى بلك عقداك شرطيدر ودخى بلك كركدركه قرض وزنه اولمق كركدركه زياده ونقصان اولميه ايمدى برغروش قرض ويروب اوقف آنچه آلسه ياخود اوقف آنچه ويروب غروش آلسه ربوان خالى اولماز هيله سى بودركه قرض آلان آدم قرضى ادا اندكده آلدغى آنچه دن يينى اولورسه قرضى اول آنچه يى آلوب باقى قلان زياده سنى ابرا اتسه صحبح اولور زيرا آلدغى مقدارى ادا اولمش اولور واورانده قلان زياده يى ابرا ايدوب اول قرضى آلايه هبه ايدوب كچمك جايز اولور اما آلدغى آنچه دن زياده اولسه قرض آلان زياده سنى هبه اتسه جايز اولماز زيرا مشاعا هبه اولمش اولور مشاعك هبه سى صحبح اولماز هيله سى بودركه آنچه يى اودنجه ويره ياخود قرض ويرن قرض آلان دن قرضى ويردكى آنچه مقابله سنده بر شى صاتون آله آلوب قبض اندك دن صكره اول شى ء اول قرض آلانك كنورديكى آنچه يه صاته ودخى قرض ويروب آلدقك آزهق زياده اوله مثلا يوز درهمك سدس درهم كى ضرر وييرمز چوق زياده جايز اولماز مثلا يوز درهمه بر درهم كى اما يوز درهمه بچق درهم بعضلر كنير ديديلر جايز دكلدر ويعضلر قلبلدر ديديلر جايزدر ديديلر ايمدى ربوان صقمنغه لانم اولان بودركه هر كسه بر ترازو درهم بولنمق كرك بر كسه يه قرض ويردكه سنجهله دارته ويره قرض آلان آنچه يى كنوردكده ينه سنجهله دارته كنورديكى آنچه يينى كلورسه اول مقدارنى آلوب باقىسنى ابرا ايدو اكر زياده كلورسه

یوقاروده بیان اولنان وجه اوزره حمله سی ایله عمل ایده ودخی قرض ویرن
 زمانی تعیین اتمیه اون کون کبی یاخود بر آی کبی زیرا زمان تعیینله
 درهمی درهمه ویره سیمه بیع اتمش اولور بو ایسه ربوادر زمان تعیین اتمسزین
 ویردکده هر نه زمان که مراد ایدرسه استیوب آلمق جایز اولور عوام
 ناس قرض ویرن آنچه بی استیوب آنچه ثوابی اولماز ایش دیو سویلکری
 سوزک اصلی یوقدر ﴿﴾ باب ثانی ﴿﴾ ربوادر احتراز ایچون اتمکری
 معامله که آدینه حمله شرعیه دیرلر بعضلر قنده مکر وهر بعضلر قنده
 مکره دکلر فقهاء عظامک ذکر اتمکی حمله شرعیه بودر که جمله دن بری
 برندن اون غروش آلمق مراد اتمه اون ایکه آنچه مراد ایدن کمسنه آنچه
 صاحبنه اون غروش دیگر برمتاع اون غروشه صاتوب اول متاعی قبض
 ایده صکره ینه متاعی بر سنه یه اون ایکی غروشه صاتن آلوب کندینک
 اون ایکی غروش بورچی اولور یاخود آنچه ویرمک مراد ایدن کمسنه بر
 متاعی اون ایکی غروشه آنچه مراد ایندن بر سنه یه ویره واول متاعی بر
 اجنبی کمسیه اون غروشه بیع ایده اجنبی دخی متاعی قبض اتمکن
 ینه اول متاعی ابتدا صاتن کمسیه اون غروشه بیع ایروب اون غروش
 آنچه مراد ایدن کمسیه ویر دیو حواله ایده متاع صاحبنه اولاشر آنچه مراد
 ایدن اون غروشی آلور اون ایکی غروش بورچلو اولور و بلمک کرکرکه
 معامله اتمکی نسنه آلتون وکومش قبیلندن اولمیه زیرا آلتونلی وکومشلی
 اولان نسنه بی ویره سیمه صتمق جایز دکلر ولکن فرمان شریف صادر
 اولمشکرکه اونونی اون بر بوجقن زیاده یه معامله شرعیه اولنماسین دیو
 اتمدی اونونی اون بر بوجقن دن زیاده یه اتممک کرکر و دخی ممکن اولدغی
 مرتبه معامله شرعیه دن صاقتمق کرکر زیرا مکر وهر دیه نک قولی ترجیح
 اولنمشدر فقهاء عظامدن بعضسی ذکر اتمشکرکه (ایا کم والعینه فانها للعینة)

الباب الثالث مزارعه ده فساددن صقتمك بياننده در يعنى ايكنه

اورتلق اتمك امام ابويوسف ايله امام محمد قولى اوزره صحاحدر مفتى به اولان بو ايكي امامك قوليدر مزارعه ده يدى شرط واردر اولكسى بيرك زراعته صالح اولمسيدير ايكنچى عاقدين اهل اولمقدر اوچنچى برييله ياخود ايكي بييله مى تعيين مدت اتمك كركر محمد بن سلمه دن روايت اولنديكه تعيين مدت اتمكسز ين مزارعه جايزدر و برسنه اوزرنه واقع اولمش اولور يعنى برسنه به عقد اتمش اولور وفقيه ابوالليث دخى بونى اخذ ايدوب ديمشدر كه اهل كوفه نك بيان مدتى مزارعه شرط اتمكلىرى آنكچون دركه انلرك قتنه وقت مزارعه متفاوتدر اتمك اسي انتماسى عهولدر اما بزيم بلادمزده وقت مزارعه معلومدر آنكچون جايزدر (در دچى) بنرى كمه و برچكى بيان كركر لکن بعض ائمه بلخندن روايت اولمش در كه اكر بر موضعه اولسه كه ما بين لرنه عرف ظاهر اولسه بنرقنغنك اوزرنه اولمغى اول موضعه بنر كيمك اوزرينه اولمغى بيان شرط دكلكر (بشچى) ايگلان بنرك جنسن بيان در ارپه مى بغدادى بونك شرط اولمغى قياسا در استحسانا دكل بودخى بيان اولتمسه جايز (التنچى) خارچن شركة مانع اولماز وجه اوزره نصيبنى بياندر نصيفت اوزره اولمق كى ياخود اثلثا ايكللى برلى اولمق كى و دخى بومثللى اولنلردن كى اما وارسه ايكسندن برنه برقاچ معين اولچك شرط ايلسه ياخود صاحب بنر اولان بنرى مقدرنى آلوبه باقيسنى تقسيم اتمكى شرط ايلسه لر ياخود دانه ما بينلرنده اولوب صمان بنر صاحبنك غيريه اولمغى شرط ايلسه لر بونلرده مزارعه فاسد اولور اما صاحب بنر خارچك عشرنى آلوبه باقيسنى يارى اولمغى شرط ايلسه لر ياخود صمان صاحب بنرك اولمغى شرط ايلسه لر بو ايكى صورته جايزدر اكر مزارعه بي عقد اتمكلىرى وقتده صمانه تعرض اتمسه لر صمان ايكسى بينك اولور (يدنچى) بىر ايله عامل بيننده تخليه كركر حتى

پیر صاحبك عملنی شرط ایلسه لر مزارعه فاسد تخلیه بولنمغی ایچون ایرشمدن
 اول اولان عمل صورامق کبی حفظ کبی عامل اوزرینه در اما ایرشدکن
 صکره اولان عمل دیومک کبی قلمرق کبی سورمک کبی صورمق کبی حصه لرینه
 کوره ایکسینک اوزرینه در عامل اوزرینه شرط ایلسه لر مزارعه فاسد اولور
 لکن امام ابویوسف دن روایت وارکه صحیح اولور اما اصح بودر وفتوی بونک
 اوزرینه در مزارعه یدی درجه اوزرینه در اوچی صحیح دردی فاسد در
 پیر برینک باقی آخرك یاخود عمل برینک باقی آخرك یاخود پیر بنر برینک
 باقی آخرك بو اوج صورتده صحیح در اما پیر ایله اوکوز برینک بنر ایله عمل
 آخرك یاخود بنر ایله اوکوز برینک پیر ایله عمل آخرك یاخود اوکوز برینک
 باقی آخرك یاخود بنر برینک باقی آخرك بودورت صورتده فاسد در مزارعه
 صحیح اولورسه حاصل اولانی شرط اتد کلری وجه اوزره بولشر لر امام مزارعه
 فاسده اولورسه حاصل اولان صاحب بنرک اولور اگر فاسده اولدغی تقدیر چه
 صاحب بنر پیر صاحبی ایسه آخرك عملنی اجر مثلی واردر اگر صاحب بنر
 عمل صاحبی ایسه آخرك پیرینک اجر مثلی واردر اجر مثل امام محمد کوره بالغا
 مابلق که هر نیه ایرشسه لازم اولور امام ابویوسف کوره اجر مثل حاصل اولندن
 کندویه دوشه چک قدردن زیاده اولماز مزارعه فاسده اولورسه بنر پیر صاحبک
 اولدغی تقدیر چه حاصل اولانک کلسی کند به طیب اولور اما بنر عاملک اولدغی
 تقدیر چه فاسد اولسه عامل تصدق ایله بنرک و پیرک اجرتی مقدرندن زیاده
 سنی و دخی مزارعه عقد اندکن صکره عامل رجوع ایروب اورتق چیلق اتم
 دیسه عامله جبر اولنور اما صاحب بنر رجوع اتسه جبر اولنماز صاحب بنر
 رجوع اتد کن عامل پیری سورمش اولسه صاحب بنر قضاء بر نسته لازم کلمز
 اما دیانته بر نسته ویروب عاملی راضی قلمق کرک و دخی ایکسینک برسی نک
 موتیله مزارعه باطل اولور لکن علی طریق الاستحسان ایله درکه بر قچ سنه به

عقد مزارعه انسه لر ایکیسندن بریسی ایکن بتدکن صکره اولسه ایدی اول
 سنه ایکن فلغانه دیکن عقد مزارعه ایقا اولور طرفینک عقنه رعایت اجلی
 ایچون باقی قلان سنه لرده باطل اولور ضرورت اولدغیچون (خاتمه) کسب
 خبیث اولنلرک بیاننک در حیواناتدن ارککنی دیشیسنه چکوب بر نسنه المق
 کسب خبیثدر جایز دگلدر زیرانهدر ودخی بر عورتک ولیسی اولان عورتی
 آخره تزویج ایدوب باشلق نامنه بر نسنه المق کسب خبیثدر رشوتدر جایز
 دگلدر ولکن جایز اولمدغی اول زمانه درکه ولیسی اول نسنه یی استه سده
 آلسه یاغود آلان آدم اول نسنه یی ویرمیچه تزویج اتمدنی بلسه ده رضاسی
 یوق ایکن ویرسه اما آلان ادم کندی رضاسیله ویرسه که فرضا اول نسنه یی
 ویرمه سده اول ولی اولان کمنه اصلا بر نسنه رجاسنده اولسه هدیه اولمش
 اولور جایزدر ودخی قاضی لرک و حاکم لرک قپوسنده مصاحت کوره تلرک رشوت
 طریقیله الدقلری کسب خبیثدر حرامدر زیرا قاضی اجره یی کتابتله آلور
 غیر یی کمنه اول مقدر کتابته هر نه که آلور سه قاضیه دخی اول مقدر جایزدر
 بوننن زیاده سی رشوة اولمش اولور استرسه حکمننن اول السنون استرسه
 صکره السنون کرکسه حق ایله حکم ایتنسون کرکسه خلاف اتسون لکن رشوت
 الوبده حق ایله حکم اتمدکی صورتک حکمی نافذ اولورمی اولمازیی اختلافی
 اولنمشدر اکر رشوت ویرن خلاف ایش ایچون ویرنه آلانک ودخی
 ایکی سنک آراسنک واسطه اولانده ملعوندر نیتکم حدیث شریفه وارد اولمشدر
 عن ابی هریره رضی الله تعالی عنه قال لعن رسول الله صلی الله تعالی علیه وعلى
 آله وسلم الزاشی والمرتشی اکر رشوت ویرن اوزرفدن ظلمی دفع ایچون
 ویرسه ودخی رشوت سز ظلم دفع اولمازه ویرنه ضرر یوقدر ضروره اولدغیچون
 اما آلانه حرامدر لعنتده داخلدر زیرامسلماندن ضرری دفع اتمک واجبدر
 واجبی اشلک ایچون مال المق جایز دگلدر اکل بالباطل اولمش اولور

وقد قال الله تعالى ولا تأكلوا اموالكم بينكم بالباطل ودخى حيله ايله خلقك
 مالنى يمك بودخى كسب خبيثدر اكل بالباطل دندر آنك كبی كه بر كمسه
 كندى نفسنه صالح اولمیب خلقه صورة صلاحه كورنسه خلق آنی صالح زعی
 ايله اكا بر مقدار نسنه ویره لر اكر آنك نفس الامرده حالنى بلسه لر آندن
 نفرت ایدوب بر نسنه ویره لر دی بو وجهله خلقك مالنى المق حرامدر اكل
 بالباطل ندر ودخى بر كمسه بی اهل كرامت یا اهل علم یا خود علوی یا فقیر
 ظنى ايله بر نسنه ویره لر نفس الامرده بویله اولمسه بو وجهله دخى اخذ اتمك
 حرامدر اكل بالباطل ندر ودخى بر كمسه دن بر جماعه ایچنده بر نسنه استسه
 او كمسه دخى اول جماعتندن اوتنسه یا خود قورقسه كه ویرمینچه بنی ذم ایدوب
 هجو ایدر عرضی حفظ ایچون بر نسنه ویره بو وجهله اخذ دخى حرامدر اكل
 بالباطل ندر ودخى قوت یومیه سی اولان سؤال طریقيله بر نسنه كسب اتمك
 یا خود آرزق نسنه ویره بلچوق نسنه او مق بودخى كسب خبيثدر جایز دكلدر
 ودخى فالچلق ونسخه چلق ایدوب بر نسنه كسب اتمك كسب خبيثدر جایز
 دكلدر زیرا حدیث شریفده وارد اولمشدر كه «لیس منا من تطیر او تطیره له
 او تكهن او تكهن له او تسحر او تسحر له ومن اتى كاهنا فصدقه بما يقول فقد كفر
 بما انزل على محمد عليه السلام یعنی بر كمسه قوش اومه سی كبی و بو مثللی
 بر نسنه شوم دوتسه یا خود كندی آخره امر اتسه كندی ایچون شوم دوتسه یا خود
 بر كمسه فال آچسه یا خود فالچیه كندی ایچون فال آچدرسه یا خود سحر اتسه
 یا خود آخر كمسه كندی نفع ایچون سحر ادرسه اول كمسنه لر بزیم بیلو كمزدن
 دكلدر خار جدن دیمك اولور ودخى فالچیه وارسه اول فالچیلر نك غایبندن
 سویلك كنى تصدیق ایلسه اول كمسنه كافر اولور زیرا حضرت محمد علیه الصلوة
 والسلام اوزرنه اینتن قرآنی انكار اتمش اولور ودخى بالغ اولمیان كوچك
 او شقرك كسبندن ومالندن المق جایز دكلدر الامكر كم آناسی وباباسی محتاج

اوله لر بو ايكي سنه جايز اولور حتى بوكوچچك اوشاق مباح اولان برداق ايله
 صوتورسه آناسى وباباسى غنى اوله چق اولورسه اول صودن ايچمك جايز
 دكل اشباه نظايرده احكام صبيان بابنده واقع اولديكه «ولو ملاء صبى كوزا من
 حوض ثم صبه فيه لم يحل لاحد ان يشرب منه ودخى واقع اولديكه واذاهدى
 للصبى شىء وعلم انه له ليس للوالدين الاكل منه لغير حاجة ودخى شرعه
 شريعه اختياردن نقلوا واقع اولديكه واذاملاء صبى الكوزماء الحوض وارقه
 بعضه فى الحوض لايجل لاحد ان يشرب من ذلك الحوض لانه خلط ملكه بالماء
 المباح ولايمكن تمييزها وكذا لوجاء الصبى بالكوز من ماء مباح لايجل لابيويه
 ان يشربا منه اذا كانا غنيين لان الماء صار ملكه بعد الاخذ ولايجل لهما الاكل
 من ماله من غير حاجة انتهى ودخى يتيمى اجره سر استخدام جايز دكل نه قدر
 قردن اشك اولورسه ومعلم ده اولورسه الا اناسنه جايز ودخى خوجه سى شريكتى
 چاغرب كتورمك ايچون صلسه جايز بومضمون دخى اشباه نظايرده مسطوردر
 استخدام اليتيم بلا اجرة حرام ولولاخيه ومعلمه الالامه وفيما اذا ارسله المعلم
 لاحضار شريكه كما فى القنية انتهى ولكن يتيم اولمسه ده باباسى اولسه باباسى
 كوجچك اوشاغنى صنعته ويربك بوكا صنعت او كورد ودخى سيكا خدمه اتسون
 ديمك جايز اولور بومضمون دررده مسطوردر وذكّر شمس الاثمة فى كتاب
 الوكالة للاب ان يغير ولده الصغير وليس له ان يغير ماله قال تأويله اذا كان
 فى تعلم الحرفة بسان دفعه للاستاذ ليعلمه الحرفة ويخدم استاذه اما اذا كان
 بخلاف ذلك لايجوز كذا فى الفصول انتهى بينه بومسئله ده ظاهر اولان بودر كه
 صنعته ويردكى استاذنه دخى خدمه ايدر ولكن كتورديكى صودن اچمك جايز
 دكلر زيرا صوبى مباح اولان صودن المق ايله اوشاغك ملكى اولور اوشاق
 اوشاغك ملكنى كنديدن غيرى آخره ويرمك جايز دكلر بومسئله دن خلق
 غافلدر تنبيهه واجبدر ودخى عبادة طريقيه برنسنه المق كسب خميندر ختم

اوقیوبده آنچه المفق کبی و جزء اوقیوبده آنچه المفق کبی و جامع لرد و جمع
 دعا ایدوب یا خود سوره اخلاص اوقیوب آنچه المفق خلق ما بینند جامع مشهور
 اولان آنچه وقف ایدوب جزء اوقمق کبی یا خود جامع دعا انمک ایچون
 بونلرک جایز اوامدی و الا نه حرام اولوب و وقف ایدانه اصلا بر فائده اولمادی
 فقهاء عظام رحمهم الله تعالی رحمة واسعة تصریح اتمش لرد و بر کوی محمد افندی
 رحمة الله علیه وقفی صحیح اولمیوب اوقیانه و اوقدانه بر فائده اولمیوب الدغی
 حرام اولدغی بیاننده انقاد الهالکین ادلو بر رساله جمع اتمش لرد که انصافله
 نظر ایدن حقیقه حال نه اید کین درست فهم ایدر اصلا بر شبهه قلماز ضروره
 اولدغیچون امامتی و تأذینی و تعلیمی بو اوچنی متأخرین اجره ایلله جایز
 کورمش لرد بونلردن ما عدا سی نك سوزنه اعتماد اولنان کمسه اردن جایز کورمش
 یوقدر اکثر خلق بونکا مبتلادر مغرور اولمق دن صقنمق کرکدر و قد قال فضل
 ابن عیاض ما معناه الزم طریق الهدی و لا یضرك قلة السالکین و ایاک و طرق
 الضلالة و لا تغتر بکثرة الهالکین و دخی مدرس و زاویه و امامت و هو ذلک بو اصل
 نسنه لرد و قفنی یا بوبده شرط واقفه رعایت اتمیوب یا خود اداء خدمتده قصور
 اتمک بودخی کسب خبیثدر جایز دکلدر زیر انیتکم بیع و شراده شرع شریفک
 جایز کوردیکی وجه اوزره اولنجه حلال اولور بونلردخی شرع شریفک جایز
 کوردیکی وجه اوزره اولوب و دخی شرط واقفه رعایت ایدوب خدمتده
 قصور اولمیونجه حلال طیبدر اصلا حلیته شبهه یوقدر اما شرع شریفک جایز کوردیکی
 وجه اوزره اولمسه یا خود شرط واقفنه رعایت ایتمیوب اداء خدمتده قصوری
 اولسه الدغی حرامدر کسب خبیثدر الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المأب
 (بورسالده اولان مسائل هر نه کیم و ارایسه بر فاج کتابدن اخذ اولنمش رفتا و ای خلاصه
 قاضی خان - نظایر - درر - غرر - ملتقی الاجر - مجالس رومی - تبیین محارم - شرح

شرعه - طريقة محمد يههم بونلردن غيرى كتابن اخذ اولنمشد ركه محلنله مراجعت
 اتمك مراد ايبن كمنسنيه اسان اولوب شهبه دن خلاص اوله (الحمد لله
 الذى هدانا لهذا وما كنا لنهتدى لولا ان هدانا الله اللهم اجعلنا
 من الذين يعملون لرضائك ويرضون لقضائك ويأتمرون
 باوامرك ويمنعون عن نواهيك اللهم اجعل خاتمتنا
 غير اجمرة هيبك المصطفى ونبيك المجتبي
 عليه افضل الصلوة واكمل التحيات وعلى اله
 واصحابه الذين فازوا بافضل الكرامات
 آمين يارب العالمين تمت الكتاب
 بعون الله الملك الوهاب

ملا احمد عارف
 فرما شفا
 كتاب

طبع بتصحيح «مصحح الكتب المطبوعة في المطبعة الكريمة ببلدة قزان»
 ابي عبد الواحد شاکر جان بن اسد الله الحميدى التکوى فى سنة ١٣١٩ لاربعة
 عشر ليال بقين من رجب .

